

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

SZATAN i SZATYN

OJCZYSTY – DODAJ
DO ULUBIONYCH

SZATANĄ z SZATYNEM łączy jedynie podobieństwo brzmieniowe na gruncie polszczyzny. Nazwę SZATAN, oznaczającą zarówno tego najgorszego z diabłów, jak i diabła w ogóle, przejęliśmy – wraz z innymi wyrazami należącymi do kręgu kultury chrześcijańskiej – z łaciny, ale raczej nie bezpośrednio, tylko za pośrednictwem języka czeskiego. Wskazuje na to wymowa upodobniona do niemieckiej (a więc nie [satan], tylko [šatan]). Łaciński satanas z kolei pochodzi ze starożytnej greki, gdzie był zapożyczeniem z hebrajskiego: hebrajskie satan oznacza dosłownie ‘przeciwnik’ (w Starym Testamencie Szatan jawi się nie tyle jako uosobienie zła, ile jako przeciwnik Boga). SZATYN natomiast to słowo z zupełnie innego kręgu kulturowego, należące do leksyki związanej z życiem salonowym, modą, elegancją. Jako takie jest oczywiście zapożyczeniem z języka francuskiego: francuski przymiotnik châtain [šatę] oznacza ‘kasztanowy, kasztanowobrązowy’ i odnosi się zarówno do samego koloru, jak i do osoby mającej włosy takiej barwy. Francuskie châtain pochodzi bezpośrednio od nazwy kasztanów jadalnych (obecnie châtaignier, dawniej chastaigne). Jeszcze w XIX-wiecznych słownikach SZATYN jest definiowany jako „osoba mająca włosy ciemnokasztanowate”, a dopiero od połowy XX w. SZATYN w słownikach jest „mężczyzną o ciemnych włosach”, bez zwracania uwagi na odcień.